

امامت و جامعهٔ آرمانی

دکتر علی سروری مجد

عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات



پنجگانهٔ فرهنگ، هنر و ارتباطات
دولت، فرهنگ، اقتصاد، سیاست، و آموزش

سرشناسه : سروری مجد، علی، ۱۳۳۸.
 هنوان و نام پدیدآور : امامت و جامعه آرمانی / نویسنده علی سروری مجد
 مشخصات نشر : تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، ۱۳۹۳.
 مشخصات ظاهری : ۳۱۱ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۵۸۱۸-۸۰-۲-۲: رای: ۱۰۰۰۰۰
 وضعیت فهرست نویسی : نیا
 موضوع : امامت
 موضوع : مدینه فاضله -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
 شناسه افزوده : پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات
 رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۳ الف-۴/ BP۲۱۱۲
 رده‌بندی دیویی : ۲۹۷/۴۵
 شماره کتابشناسی ملی : ۳۵۱۲۹۵



امامت و جامعه آرمانی

ناشر: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات
 نویسنده: دکتر علی سروری مجد
 ویراستار ادبی: خدیجه ططری
 طراح جلد: حسین آذری
 صفحه‌آرا: حمید قادری
 نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۳
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۸۱۸-۸۰-۲-۲
 شمارگان: ۱۰۰ نسخه
 قیمت: ۱۰۰۰۰ ریال
 چاپخانه: زیتون

همه حقوق این اثر برای پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات محفوظ است:
 در صورت تخلف، پیگرد قانونی دارد.

نشانی: تهران، پایین‌تر از میدان ولی عصر (عج)، خیابان دمشق، شماره ۹، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات
 صندوق پستی ۶۲۷۴ - ۱۴۱۵۵ تلفن: ۸۸۹۱۹۱۷۷ دوتار: ۸۸۹۳۰۷۶ Email: nashr@ritac.ac.ir

فهرست مطالب

۱۱	سخن ناشر
۱۳	پیشگفتار
	فصل اول - کلیات
۱۷	مقدمه
۱۹	ضرورت امروز و فردای بشر
۲۰	مفهوم نظریه
۲۱	امامت
۲۱	۱. مفهوم امامت در لغت
۲۱	۲. امامت در قرآن
۲۵	۳. امامت در اصطلاح کلامی
۲۶	۴. امامت در مفهوم عام و خاص
۲۵	امامت خاصه در روایت‌ها
۲۵	۱. حدیث ثقلین
۲۷	۲. حدیث منزلت
۲۸	۳. حدیث سفینه
۳۹	۴. حدیث غدیر
۴۰	قربان امامان با پیامبران (ص)
۵۱	دیدگاه اهل سنت
۵۳	۵. امامت از دیدگاه سایر مذاهب اسلامی
۵۸	جامعه آرمانی

۸ امامت و جامعه آرمانی

- ۵۸ ۱. مفهوم جامعه
- ۶۱ ۲. مفهوم آرمان

فصل دوم - ویژگی‌های امام

- ۶۷ مقدمه
- ۶۷ ویژگی‌های ناظر به مقام امامت
- ۶۸ ۱. نصب الهی
- ۷۳ ۲. عصمت
- ۷۵ ۳. علم امام
- ۷۹ ۴. ولایت
- ۸۵ ۵. ابتلاء
- ۸۸ ۶. صبر
- ۹۲ ۷. یقین
- ۹۳ ویژگی‌های ناظر به هدایت خلق
- ۹۴ ۱. هدایت علمی
- ۹۶ ۲. هدایت به امر
- ۱۰۴ ۳. سیاست و حکومت
- ۱۱۴ ۴. هدایت دینی و دفاع از دین‌یاوران
- ۱۱۵ ۵. پدري دل‌سوز و مهربان
- ۱۲۰ ۶. اصلاح جهانی

فصل سوم - جامعه آرمانی

- ۱۲۹ مقدمه
- ۱۲۹ دیدگاه‌های صاحب‌نظران درباره جامعه آرمانی
- ۱۳۰ ۱. دیدگاه افلاطون

۱۳۲	۲. دیدگاه ارسطو
۱۳۳	۳. دیدگاه فارابی
۱۳۶	مقایسه نظر فارابی و افلاطون
۱۳۹	۴. دیدگاه اخوان الصفا
۱۴۱	۵. دیدگاه ابن سینا
۱۴۲	۶. دیدگاه ابوریحان بیرونی
۱۴۳	۷. دیدگاه شیخ اشراق
۱۴۴	۸. دیدگاه خواجه نصیرالدین طوسی
۱۴۴	۹. دیدگاه ابن خلدون
۱۴۷	۱۰. دیدگاه فوکویاما
۱۴۸	جامعه آرمانی در قرآن و روایت‌ها

فصل چهارم - تعامل امام و امت در تحقق جامعه آرمانی

۱۶۹	مقدمه
۱۶۹	اعتلای اعتقادی
۱۷۰	۱. معنویت
۱۷۵	۲. عقل‌مداری
۱۸۳	اعتلای علمی
۱۸۶	برپایی عدالت
۱۹۴	۱. عدالت اقتصادی
۱۹۸	۲. عدالت فرهنگی
۱۹۹	۳. عدالت اجتماعی
۲۰۰	۴. عدالت در داوری
۲۰۱	اعتلای اخلاقی
۲۰۳	محبت و مهرورزی

۲۰۹	اعتلای فرهنگی
۲۱۶	۱. کرامت انسان‌ها
۲۲۱	۲. سبک زندگی
۲۲۳	اعتلای اجتماعی
۲۲۳	۱. بهداشت و سلامت
۲۲۵	۲. امنیت
۲۲۸	۳. آزادی
۲۳۰	۴. اتحاد و همبستگی
۲۳۳	۵. نشاط و شادابی
۲۳۷	اعتلای اقتصادی
۲۳۸	۱. عمران و آبادی
۲۳۹	۲. تلاش در تولید، قناعت در مصرف
۲۴۱	نقش اطاعت از امام در تحقق جامعه آرمانی
۲۴۵	نتیجه‌گیری
۲۵۲	منابع و مأخذ
۲۶۹	پی‌نوشت‌ها
۲۸۵	پیوست یک: اهل البیت در قرآن
۲۹۰	پیوست دو: وعده الهی
۲۹۲	پیوست سه: اصلاح جهانی
۳۰۴	پیوست چهار: کتابشناسی درباره موضوع امامت و جامعه آرمانی
۳۰۶	پیوست پنج: فهرست موضوعی مهم‌ترین آیات به‌کار رفته و مرتبط

سخن ناشر

بی‌شک بالاترین و والاترین عنصری که در موجودیت هر جامعه دخالت اساسی دارد، فرهنگ آن جامعه است. اساساً فرهنگ هر جامعه، هویت و موجودیت آن جامعه را تشکیل می‌دهد و با انحراف فرهنگ، هرچند جامعه از بعدهای اقتصادی، سیاسی، صنعتی و نظامی قدرتمند و قوی باشد ولی پوچ و میان‌بوی است. اگر فرهنگ جامعه‌ای وابسته و مرتزق از فرهنگ غرب باشد، ناچار دیگر ابعاد آن جامعه به جانب مخالف گرایش پیدا می‌کند و بالاخره در آن مستهلک می‌شود و موجودیت خود را در تمام ابعاد از دست می‌دهد. (امام خمینی (ره)، صحیفه نور، ج ۱۵، ۱۶)

رشد و توسعه اقتصادی یا سیاسی بدون توجه به ارزش‌های والای فرهنگی می‌تواند موجبات سستی و اغوجاج در اصول اعتقادی و ملی جامعه را فراهم آورد. پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات با انجام تحقیقات و پروژه‌های پژوهشی و نیز برگزاری نشست‌های علمی با اصحاب علم و فرهنگ و ارائه نتایج حاصل در قالب «گزارش پژوهش» یا «کتاب»، تلاش خود را مصروف گسترش ارزش‌های اصیل فرهنگی می‌کند. امید است با بهره‌گیری از توان علمی پژوهشگران، بتوان گام مؤثری در برنامه‌ریزی جامع توسعه کشور برداشت.

اثر حاضر، نتیجه پژوهشی است با عنوان امامت و جامعه آرمانی که توسط دکتر علی سروری‌مجد با ارزیابی دکتر محمدهادی همایون نگارش یافته و در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌گیرد.

پیشگفتار

در قرآن کریم موضوع امامت از حضرت ابراهیم^(ع) آغاز و با اراده و نصب الهی در ذریه پاک و مطهرش که از هرگونه رجس و ظلم مبرا بودند استمرار یافته است. مسلماً آموزه‌های وحیانی و مکتب امامت هرگز به دنبال جامعه‌ای دست‌یافتنی یا ناکجاآباد (اتوپیا) نبودند و هیچ گسستی میان حکمت نظری و عملی امامان^(ع) نیست. آنان تحت آموزه‌های وحیانی، متوجه جهان عینی و قوانین آن و چالش‌های غریزی آدمیان نیز بودند. شکل‌گیری مدینه‌النبی و دوران حاکمیت امیرالمؤمنین^(ع) در نحوه اداره جامعه، ساماندهی نهادهای آن، تبیین وظایف شهروندان و رشد دادن عقلی، علمی و معنوی مردم، تجربه‌هایی است که مکتب امامت برای تحقق عینی جامعه آرمانی ارائه داده است.

دعوت مردم به‌سوی فطرت الهی، رشد عقلی آنان و تلاش برای تبدیل جامعه خمود و سرگردان به جامعه‌ای که قرآن از آن با عنوان «بلده طیبه» یاد می‌کند، نشانه‌هایی است که انبیاء و ائمه^(ع) در طول تاریخ برای آن مجاهدت‌ها و از خودگذشتگی‌های فراوانی کردند.

در فصل اول این کتاب، به کلیات شامل تعریف امامت، امامت در قرآن و روایت‌ها، مراد از نظریه امامت و جامعه آرمانی پرداخته خواهد شد.

در فصل دوم، به مهم‌ترین ویژگی‌های امام، مرتبط با تحقق جامعه آرمانی با استناد به آیات و روایت‌ها پرداخته می‌شود.

در فصل سوم، به دیدگاه‌های مهم‌ترین متفکران بشر در این‌باره و در نهایت آنچه از قرآن و روایت‌ها درباره ویژگی‌های آن جامعه به‌دست می‌آید، پرداخته خواهد شد و به نقد مختصری از دیدگاه‌های بشری اشاره می‌شود.

در فصل چهارم، تعامل امام و امت در تحقق جامعه آرمانی مورد تبیین و تحلیل قرار می‌گیرد.

بدیهی است از اشاره به جزئیات و تبیین آنچه که مفروض دانسته شده یا موجب اطمینان کلام می‌شود خودداری یا به پوست‌ها ارجاع داده می‌شود. این کتاب درصدد دستیابی به این موضوع است که جامعه آرمانی قرآنی با حاکمیت امام و تبعیت مردم، تحقق می‌یابد.

در اینجا لازم می‌دانم از دانشمند فرزانه حضرت آیت‌الله دکتر احمد بهشتی (دام ظلّه العالی) که مرا برای کمال و پختگی مباحث راهنمایی فرمودند، سپاسگزاری نمایم.

علی سروری مجد

۱۳۹۳